

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

СЪВЕТ НА ЕВРОПА
ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО МИРЧЕВ И ДРУГИ срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 71605/01)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

27 ноември 2008 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

27/02/2009

Това решение може да претърпи редакторска преработка.

По делото „Мирчев и други срещу България“,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), на заседание в състав:

Райт Марусте, *Председател*,

Карел Юнгвирт,

Володимир Буткевич,

Ренате Йегер,

Марк Вилиджър,

Изабел Биро-Лефвр

Миряна Лазарова Трайковска, *съдиш*,

и Стивън Филипс, *Заместник-секретар на отделението*,

След като заседава при закрити врата на 4 ноември 2008 г.,

постанови следното решение, прието на указаната по-горе дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 71605/01) срещу Република България, подадена в Съда на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от деветима български граждани: г-н Стоян Михайлов Мирчев, г-н Станиш Бонев Панайотов, г-н Емил Йорданов Христов, г-н Милко Калев Балев, г-н Йордан Николов Йотов, г-н Григор Георгиев Стоичков, г-н Иван Стоянов Илиев, г-н Георги Митев Караманев и г-н Георги Йорданов Момчев („жалбоподателите“). Жалбата е подадена с девет придружителни писма, изпратени между 13 януари и 10 април 2000 г.

2. Жалбоподателите са представлявани от г-жа И. Лулчева, г-жа Й. Вандова, г-н И. Минков, г-н Е. Комитов, г-н Д. Чавдаров и г-н Ц. Георгиев, адвокати, практикуващи в София. Българското правителство („Правителството“) е представлявано от своя Агент, г-жа М. Димова, от Министерство на правосъдието.

3. На 21 февруари 2007 г. Председателят на пето отделение реши да съобщи на Правителството за оплакването от продължителността на производството. Освен това беше взето решение, съгласно разпоредбите на Член 29 § 3 от Конвенцията, жалбата да се разгледа по същество едновременно с допустимостта ѝ.

4. Съдия Калайджиева, съдията избран за България, се оттегли от делото (член 28 от Правилника на съда). На 1 октомври 2008 г. Правителството информира Съда, че е назначило на нейно място друг избран съдия, а именно съдия Лазарова Трайковска съгласно член 29 § 1 (а) от Правилника на съда.

ОТНОСНО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателите са родени съответно през 1930 г., 1925 г., 1920 г., 1920 г., 1926 г., 1931 г., 1934 г., 1931 г. и 1924 г. На 8 октомври 2002 г. четвъртият жалбоподател, г-н Милко Калев Балев, е починал. С писмо от 10 април 2006 г. неговата съпруга, г-жа Мария Василева Балева и неговите синове, г-н Владимир Милков Балев и г-н Калин Милков Балев, информират Съда, че желаят да продължат да водят настоящата жалба вместо него. Останалите жалбоподатели живеят в София.

6. Преди 1989 г. всичките деветима жалбоподатели са заемали водещи позиции в Министерския съвет (Правителството) и Българската комунистическа партия („БКП“).

7. На 9 юли 1992 г. Главна прокуратура образува предварително производство срещу двадесет и двама бивши членове на Бюрото на Министерския съвет и Секретариата на Централния комитет на БКП, включително деветимата жалбоподатели и г-н А. Луканов и г-н О. Дойнов, по чийто жалби във връзка със същото наказателно производство бяха постановени решения на Европейския съд по правата на човека през 1997 г. и 2007 г. (*Луканов срещу България*, решение от 20 март 1997 г., *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, и *Дойнов срещу България*, № 68356/01, 27 септември 2007 г.). На неуточнена дата жалбоподателите са обвинени в злоупотреба със служебно положение и незаконно присвояване въз основа на това, че между 1981 г. и 1989 г. са участвали в приемането на решения за предоставяне на финансова помощ или за отпускане на заеми в общ размер на 243 537 000 стари български лева на чужди държави и политически партии.

8. Между юли 1992 г. и февруари 1993 г. органите на обвинението провеждат редица разследвания.

9. След февруари 1993 г. наказателното производство е спирано за неопределени периоди от време в поне четири случая. Последният такъв случай е на 28 май 1995 г. Производството е възобновено на 15 юни 1999 г.

10. С решение на Софийска градска прокуратура от 28 януари 2000 г. наказателното производство срещу жалбоподателите е прекратено. Обвинението намира, че действията на обвиняемите, включително деветимата жалбоподатели, не са били наказуеми съгласно националното наказателно законодателство към съответния момент: въпросните средства са били включени като разход в държавния бюджет, решенията са били приети без превишаване на правомощията, предоставени на обвиняемите съгласно действащото

законодателство, и предоставянето на тази помощ е било в съответствие с международни задължения на Държавата. Извършено е позоваване на решението на този Съд по делото *Луканов срещу България* (цитирано по-горе), където по отношение на същото национално производство е направено заключение, че:

„...не е било приведено нито едно доказателство за това, че такива решения са били незаконни, т.е. че са противоречали на българската Конституция или българското законодателство, или още по-точно – че решенията са били взети при превишаване на правомощията или в противоречие със закона за националния бюджет.“ (§ 43).

11. На 16 февруари и 27 март 2000 г. решенията на Софийска градска прокуратура да прекрати производството са потвърдени от Софийска апелативна прокуратура и Софийски апелативен съд, съответно.

II. ОТНОСИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

12. Съгласно Закона за отговорността на държавата и общините за вреди от 1988 г. („ЗОДОВ“) лицата могат при определени обстоятелства да търсят обезщетение за вреди от незаконни действия на властите. Законът не споменава прекомерната продължителност на производството като основание за иск за обезщетение за вреди. Няма и каквато и да е практика на националните съдилища за присъждане на обезщетения за вреди за прекомерна продължителност на производството.

ПРАВНИ ИЗВОДИ

I. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

13. Жалбоподателите се оплакват, че продължителността на производството е била несъвместима с изискването за „разумен срок“, заложено в член 6 § 1 от Конвенцията, който гласи следното:

„Всяко лице, при решаването на ... каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок от ... съд...“

14. Периодът, който се взема предвид, започва на 7 септември 1992 г., когато Конвенцията влиза в сила за България. В този момент производството е било висящо пред разследващите органи от два месеца.

15. Въпросният период приключва на 27 март 2000 г. Съответно, наказателното производство е продължило седем години, осем месеца и деветнадесет дни, от които период от седем години, шест месеца и двадесет дни попада в *ratione temporis* компетенцията на Съда. През този период наказателното производство остава на етап предварително разследване.

А. Допустимост

16. Правителството твърди, че жалбоподателите не са изчерпали наличните вътрешноправни средства за защита, тъй като не са завели иски за обезщетение за вреди съгласно ЗОДОВ.

17. Съдът отбелязва, че подобно възражение е било отхвърляно по предходно дело (*Дойнов срещу България*, цитирано по-горе, §§ 35–36) тъй като ЗОДОВ не предвижда обезщетение за вреди с оглед продължителност на производство (виж параграф 12 по-горе). Съдът не вижда причина да стига до различно заключение по настоящото дело.

18. Поради това Съдът отхвърля възражението на Правителството. Освен това той констатира, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията и не е недопустимо на никакво друго основание. Поради това то трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По същество

19. Правителството не предоставя коментар по съществото на оплакването.

20. Съдът повтаря, че разумността на продължителността на производството трябва да бъде преценявана в контекста на обстоятелствата по делата и оглед на следните критерии: сложност на делото, поведение на жалбоподателите и съответните власти (виж, наред с много други източници, *Pélissier и Sassi срещу Франция* [GC], № 25444/94, § 67, ЕСПЧ 1999-II)

21. Съдът вече е проверил основателността на същото производство в своето решение по делото *Дойнов срещу България* (цитирано по-горе, § 41), където установява нарушение на член 6 § 1. Той не вижда причина да стига до различен извод, тъй като няма специфични обстоятелства по отношение на някой от жалбоподателите в настоящото дело.

22. Съответно налице е нарушение на член 6 § 1.

II. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 7 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

Допустимост

23. Жалбоподателите се оплакват по силата на член 7 от Конвенцията, че властите са образували наказателно производство срещу тях за действия, които не са представлявали престъпления съгласно националното наказателно законодателство по това време.

24. Съдът счита, че жалбоподателите не могат да претендират, че са „жертви“ по смисъла на член 34 от Конвенцията на нарушение по член 7 § 1 от Конвенцията само с оглед на образуването на наказателно производство срещу тях. Производството е останало на етапа на предварителното разследване и в нито един момент не е довело до действителни присъди и наказание. В допълнение към това, то е прекратено, тъй като самите власти са стигнали до заключението, че действията на жалбоподателите не представляват престъпления.

25. Следователно, това оплакване е явно необосновано и трябва да бъде отхвърлено в съответствие с член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

III. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

26. Член 41 от Конвенцията предвижда:

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

27. Жалбоподателите не внасят претенции за справедливо обезщетение. Съответно, Съдът счита, че не е сезиран да им присъди каквато и да е сума като справедливо обезщетение.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* оплакването относно прекомерната продължителност на производството за допустимо, а останалата част от жалбата – за недопустима;

2. *Приема*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

Изготвено на английски език и съобщено писмено на 27 ноември 2008 г., в съответствие с член 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Стивън Филипс
Заместник-Секретар

Райт Марусте
Председател